

“The life of King Giorgi” is a short subsection of the *Kartlis Tskhovreba*, the latter being the oldest source of Georgian history or collection of chronicles written by different authors at various times. “The Life of King Giorgi”, appearing in this issue, is a section of the Chronicle of the period of Lasha Giorgi (13th cent.), entered in *Kartlis Tskhovreba*. Its author is unknown. According to the traditional historical nomenclature of the Georgian kings, Giorgi III was grandson of David the Builder, son of King Demetre and father of Queen Tamar.

The present Georgian text is taken from Simon Qaukhchishvili's edition of *Kartlis Tskhovreba* (I, 1955, Tbilisi, p.367). The parallel English text was translated by the well-known English Kartvelologist Katharine Vivian, translator of *The Man in Panther-skin* into English, Honorary Doctor of Tbilisi State University, and awardee of the Marjory Wardrop Prize of the Georgian Centre for Kartvelian Studies (“The Georgian Chronicle. The Period of Giorgi Lasha”. Translated by Katharine Vivian. Adolf M. Hakkert, Amsterdam, 1991, pp. 53-54).

The Editor

“გიორგი მეფის ცხოვრება” “ქართლის ცხოვრების” ერთი პატარა ქვეთავია. “ქართლის ცხოვრება” საქართველოს ისტორიის უძველესი წყაროა. იგი არის სხვადასხვა პერიოდში სხვადასხვა ავტორის მიერ დაწერილი ქრონიკების კოლექცია. ჩვენს ჟურნალში ქვემოთ გამოქვეყნებული “გიორგი მეფის ცხოვრება” არის ერთი მონაკვეთი “ქართლის ცხოვრებაში” შესული ლაშა გიორგის დროინდელი ქრონიკიდან (XIII ს.), რომლის ავტორი უცნობია. გიორგი მეფე, ქართველ მეფეთა გრადიციული საისტორიო ნომენკლატურით – გიორგი III, იყო შვილიშვილი დავით აღმაშენებლისა, შვილი დემეტრე მეფისა და მამა თამარ მეფისა.

აქ გამოქვეყნებული ქართული ტექსტი ამოღებულია “ქართლის ცხოვრების” სიმონ ყაუხჩიშვილისეული გამოცემიდან (I, 1955 წ. თბილისი, გვ. 367.) პარალელურად გამოქვეყნებული ინგლისური თარგმანი შესრულებულია ცნობილი ინგლისელი ქართველოლოგის, “ვეფხისტყაოსნის” ინგლისურად მთარგმნელის, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის საპატიო დოქტორის, ქართველოლოგიული სკოლის ცენტრის მიერ მარჯორი უორდროპის პრემიით დაჯილდოვებული ქეთრინ ვივიანის მიერ (“The Georgian Chronicle. The Period of Giorgi Lasha”. Translated by Katharine Vivian. Adolf M. Hakkert-Publisher, Amsterdam 1991, pp. 53-54).

გამომცემელი

ცხოვრება გიორგი მეფისა

დაჯდა მეფედ გიორგი, უმაღლესი ყოველთა მეფეთასა, მძლე და მორჭმული მგერთა და შეცოდებულთათჳს, კეთილის-მსახური ღმრთისა, საყდართა, ეპისკოპოსთა მეუდაბნოვეთა, მღვდელთათჳს კეთილის-მყოფელი იყო და უკადრი შეცოდებისა ღიღთა და ცოგათაგან, გლახაკთა და ქურივთათჳს მოწყალე იყო და ერთგულთათჳს უხუ და მბოძებელი იყო.

სპარსეთისა სულგანნი, შორს მყოფნი და ახლოს მყოფნი, მეძღუნედ და მოხარკედ მისდა იყვნეს, და ყოველნი სანაპირონი სამეფოსა მისისანი უშიშად ჰქონდეს.

აილო ანისი, აღრითგან წანაღები თურქთა, ქრონიკონსა სამას ოთხმოცსა. შეიპყრა სალდუხი, ამოსწყყვა ყოველი ძალი მისი, მოაღებინა ძღუენი და საჭურჭლენი, რომელი არა აითუალვოდა და აღივსნეს სამეფო და ლაშქარნი მისნი.

უშიშად ჰქონდეს განძას სულგანი და ხლათის სულგანი. [და შამისა, ჯაზირისა და არდოხისძე სალდუხი] გააქცივნა და დაკოცნა. და მოვიდა ილდღუმი ღიღითა ლაშქრითა სპარსეთისათა, | დაარბია შავშეთი, კლარჯეთი და გავალის ჯარს ესრე დაკოცნეს, რომელ მოამბე ერთიცა ვერ წავიდა.

ოდეს ორბელნი გადგეს, ქრონიკონი იყო სამას ოთხმოცდაჩუდმეტი.

Life of King Giorgi

Giorgi¹, mightiest of all monarchs, came to the throne, victorious and powerful over enemies and evildoers, a pious servant of God. He was a benefactor of cathedrals, of bishops, anchorites and priests, intolerant of wrongdoing by anyone great or humble, gracious to the poor and bereaved and generous in bestowing presents on those who were loyal.

The sultans of Persia, both near and far, gave him presents and paid him tribute, and he kept all the borderlands of his kingdom safe² and free from fear.

He recovered the city of Ani, which was held by the Turks³, in the year three hundred and eighty of the Koronikon. He took Saldukh prisoner and destroyed his whole army, and had countless presents and valuables appropriated. His kingdom was replenished with these, and his soldiers satisfied.

He went in no fear of the sultans of Gandza and Khlat⁴. He put the sultans of Shami and Jazir to flight, as well as Ardokh's son Saldukh, and slew them. Ildeghuz arrived with a great host of men from Persia and overran Shavsheti and Klarjeti, and they cut down the army on their passage so that not one man survived to tell the tale.

It was in the year three hundred and ninety-seven of the Koronikon⁵ that the Orbelis rose against him.

¹ Giorgi III, 1156-1184, son of Demetre and grandson of David.

² Probably, safe for travellers rather than from invasion.

³ Seljuks.

⁴ Khilat, Akhlat.

⁵ This was in 1174; but the Koronikon date works out as 1177-8.

და აფხაზეთი, სუანეთი და ყოველი სამოქალაქო აქუნდა დაწყნარებით. და ოვსთა და ყივჩაყთა რაოდენი ათასი კაცი უბრძანის, მოვიდიან, ეგრეთვე შარვანის სახლი.

და მოსცა ღმერთმან შვილი გურგუნის ცოლსა თანა ბურდუხანს, მსგავსად აღთქმით შობილისა, ვითარ ანნას სამოელი, რომლისა მიერ გამობრწყინდა სიმართლე და მრავალი მშუდობა დღეთა მისთა. და იმეფა ოცდარვა წელი და მიიცვალა სგაგირს კახეთისასა, თუესა მარგსა ოცდამუდსა, სამშაბათსა ვნებისასა. და დამარხეს მცხეთას ქამის სიძნელისაგან, და მასვე წელსა გელათს წაიყვანეს.

And he kept the peace in Abkhazia and Svaneti and in Lower Imereti. And however many thousand men of the Ovseti and Qipchaqs he summoned, they came, also men of the house of Sharvan.

God had granted him a child by his legal wife Burdukhan which was born, as Samuel was to Hannah¹, in accordance with His promise of offspring, a child from whom justice and peace in many forms were to shine forth all her days. And he reigned for twenty-eight years and died at Stagiri in Kakheti on Shrove Tuesday, the twenty-seventh of March. Because of the exigencies of the season he was buried at Mtskheta, and that year his body was conveyed to Gelati.

¹ I Samuel I, 20.